

A bírálóbizottság értékelése

Engler Ágnes akadémiai értekezése a családi életre neveléssel, a családpedagógiával foglalkozik.

A disszertáció sokrétű szakirodalmi háttérrel mutat be, széleskörű olvasottságról tanúskodik. A szakirodalmi háttér esetében a bizottság hiányolta a kritikai elemzést, a szintetizáló gondolkodásmódot. A szakirodalmi áttekintés nem áll össze egy olyan egységes elméleti keretté, ami stabil alapot adna a dolgozat második felében bemutatott empirikus vizsgálatokhoz. A bemutatott irodalmak egy része nem kapcsolódik szorosan a témához. Gyenge a kapcsolat a disszertáció első felében bemutatott elméleti háttér és a második részben ismertetett empirikus vizsgálatok között.

A disszertáció két nagyobb empirikus vizsgálat eredményeit ismerteti részletesebben. Az első vizsgálatban 1500 egyetemista kérdőíves adatfelvételére került sor. A második vizsgálatban több, mint 1000 hallgató vett részt. Ezek az adatgyűjtések az első nagymintás kutatások ebben a témában.

Az empirikus elemzések során elsősorban leíró statisztikai módszereket alkalmaz. A bizottság egyes fejezeteknél hiányolta az eredmények és a szakirodalom összekapcsolását.

Az empirikus vizsgálatok adatokkal szolgálnak a karriertervekről (szakmai, magánéleti) a jövőképről, a felnőttkori tanulásról; a munka, a magánélet és a tanulás kapcsolatáról a felsőoktatásban tanuló diákok körében. A vizsgálati eredmények, s ezáltal a dolgozat fókuszja így elsősorban *a magánélet és a szakmai életpálya kapcsolatrendszeréről* szól.

A dolgozat legfőbb hozadékanak tekinthető a hazai családpedagógiai kutatások fontosságának a kiemelése. Az értekezés új eredményeket hozott az egyetemi hallgatók magánéleti és szakmai karrierterveinek a bonyolult összefüggésrendszerét tekintve. A dolgozat előremutató eredményei:

1. A nappali tagozatos egyetemisták számára, akik korábban saját családot még nem alapítottak mindkét életpálya (szakmai és magánélet) egyformán fontos, ám a jövővel kapcsolatos elképzeléseikben a szakmai karrier elsőbbséget élvez a magánélettel, családalapítással szemben.
2. A karrier-terveket a származási családok mintája is befolyásolja.
3. A felsőoktatási tanulás eredményesebbnek mutatkozik azon levelező tagozatos hallgatók körében, akik több gyermeket nevelnek, mint azok körében, akik nem.
4. A felsőoktatási tanulmányok és a családi, valamint a szakmai karrier összeegyeztethetők, noha a kétféle karrier-út összehangolása kétségtelenül nehéz.
5. A fiatalok számolnak a kétféle életpálya, a kétféle karrierút között gyakran szükségképpen előálló preferenciával, kényszerekből adódó prioritással, a kényszerek hatására alakított időrendi különbséggel.

A fentiek alapján a bizottság javasolja az MTA doktora cím odaítélését.